

VISOKA POSLOVNA ŠKOLA STRUKOVNIH STUDIJA
NOVI SAD

MASTER STUDIJSKI PROGRAM: MEĐUNARODNO POSLOVANJE I
FINANSIJE

PREDMET: POSLOVNE STRATEGIJE

FINANSIJSKO POSLOVANJE PREDUZEĆA
ATLANTIC ŠTARK D.O.O. BEOGRAD

Profesor:
Slaviša Đukanović

Student:
Nemanja Novaković
2020/200025

Novi Sad, 2021.

Sadržaj

1. Finansijska analiza	3
1.1. Horizontalna analiza	3
1.1.1. Horizontalna analiza bilansa stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd.....	4
1.1.2. Horizontalna analiza bilansa uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd	5
1.2. Vertikalna analiza	6
2. Analiza pomoću finansijskih racio brojeva.....	10
2.1. Pokazatelji likvidnosti.....	10
2.2. Pokazatelji finansijske structure.....	12
2.3. Pokazatelji rentabilnosti.....	13
2.4. Pokazatelji poslovne aktivnosti.....	14
3. Izveštaj o tokovima gotovine	17

1. Finansijska analiza

Za uspešno poslovanje preduzeća i uspešno obavljanje revizije neophodno je poznavati osnovne postavke analize finansijskih izveštaja. Suština definisanja pojma analize finansijskih izveštaja nalazi se u shvatanju da analiza treba da podvrgne posmatranju, ispitivanju, oceni i formulisanju dijagnoze onih procesa koji su se desili u kompaniji i koji se kao takvi nalaze sažeti i opredmećeni u okviru finansijskih izveštaja. Finansijska analiza predstavlja iscrpno “istraživanje, kvantificiranje, deskripciju i ocenu finansijskog statusa i uspešnosti poslovanja preduzeća.¹Iz prethodne definicije proizlazi da su predmet analize finansijski izveštaji, konkretno, godišnji izveštaj kompanije, koji sadrži bilans stanja, bilans uspeha, izveštaj o tokovima gotovine, izveštaj o promenama na kapitalu, napomene i izveštaj revizora. Uz pomenute, obavezne elemente godišnjeg izveštaja, predmet analize su i svi drugi segmenti godišnjeg izveštaja, koji nisu obavezni, kao što su pismo menadžmenta upućeno akcionarima kompanije (Letter to shareholder) i dodatne diskusije i analize menadžmenta (Management Discussion and Analysis). Pošto dobro organizovano računovodstvo obezbeđuje sistematsku i hronološku evidenciju poslovnih transakcija i drugih događaja, to ono obezbeđuje i zaokruženu sliku efekata poslovnih transakcija u obliku godišnjeg izveštaja. Godišnji izveštaj je stoga postao zakonom i regulativom propisana obaveza za kompanije, a samim tim i predmet ekonomsko- finansijske analize.

1.1. Horizontalna analiza

Horizontalna analiza predstavlja poređenje bilansnih pozicija u bilansu stanja tekuće i prethodne godine, kao i pozicija bilansu uspeha tekuće i prethodne godine. Reč je, praktično, o komparativnoj (uporednoj) analizi promena između tekuće i prethodne godine. Prvi korak u ovoj analizi je da se izračuna razlika između tekuće i prethodne godine, na sledeći način:

$$\text{RAZLIKA (U APSOLUTNOM IZNOSU)} = \text{TEKUĆA GODINA} - \text{PRETHODNA GODINA}$$

Drugi korak ove analize je izražavanje te razlike u % na sledeći način:

$$(\text{RAZLIKA} / \text{PRETHODNA GODINA}) \times 100$$

¹Stojiljković, dr Milorad, Krstić, dr Jovan. Finansijska analiza, Ekonomski fakultet, Niš, 2000.g., str. 12.

1.1.1. Horizontalna analiza bilansa stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

POZICIJA	2019. god.	2018. god.	Promena	Promena u %
I AKTIVA	10.581.713	10.444.346	137.367	1,31
1. Stalna imovina	3.699.991	3.263.525	436.466	13,37
2. Obrtna Imovina	6.787.674	7.132.488	-344.814	-4,83
3. Odložena poreska sredstva	94.048	48.333	45.715	94,58
II PASIVA	10.581.713	10.444.346	137.367	1,31
1. Kapital	6.063.398	5.352.814	710.584	13,27
2. Kratkoročne obaveze	4.036.210	4.632.003	-595.793	-12,86
3. Dugoročne obaveze	101.741	74.049	27.692	37,39
4. Dugoročna rezervisanja	380.364	385.480	-5.116	-1,32
5. Odložene poreske obaveze	0	0	0	0

Tabela 1: Horizontalna analiza bilansa stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Izvor: Bilans stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Iz datog primera se može uočiti da je došlo do povećanja aktive, odnosno pasive u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu za 1,31% tj. 137.367 dinara.

Takođe možemo primetiti da je u okviru aktive došlo do povećanja stalne imovine u 2019. godini za 13,37% odnosno 436.466 dinara u odnosu na 2018. godinu i do povećanja odloženih poreskih sredstava za 94,58% tj. 45.715 dinara. Međutim došlo je do pada obrtne imovine u 2019. godini za 4,83%, odnosno 344.814 dinara u odnosu na 2018. godinu.

Što se tiče elemenata pasive, možemo primetiti da je došlo do rasta kapitala za 13,27%, odnosno 710.584 dinara u 2019. godini u odnosu na prethodnu godinu i do rasta dugoročnih obaveza za 37,39%, tj. 27.692 dinara. Pad je prisutan kod kratkoročnih obaveza i to za 12,86%, odnosno 595.793 dinara i kod dugoročnih rezervisanja za 1,32% tj. 5.116 dinara.

1.1.2. Horizontalna analiza bilansa uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Pozicija	2019. god.	2018. god.	Promena	Promena u %
I PRIHODI	11.335.726	11.433.454	-97.728	0,85
1. Poslovni prihodi	11.005.000	11.269.505	-264.505	2,35
2. Finansijski prihodi	122.994	105.386	17.608	16,71
3. Ostali prihodi	206.257	56.809	149.448	263,07
4. Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koji se iskazuju po fer vrednosti	1.475	1.754	-279	-15,90
II RASHODI	10.501.907	10.334.885	167.022	1,61
1. Poslovni rashodi	10.273.563	9.970.172	303.391	3,04
2. Finansijski rashodi	112.945	226.667	-113.722	-50,17
3. Ostali rashodi	114.918	137.060	-22.142	-16,15
4. Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koju se iskazuju po fer vrednosti	481	986	-505	-51,21
III DOBITAK/GUBITAK	833.819	1.098.569	-264.750	-24,10

1. Poslovni p/r	731.437	1.299.333	-567.896	-43,70
2. Finansijski p/r	10.049	- 121.281	131.330	108,28
3. Ostali p/r	91.339	-80.251	171.590	213,81
4. Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine po fer vrednosti	994	768	226	29,42

Tabela 2: Horizontalna analiza bilansa uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Izvor: Bilans uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Iz prethodne tabele možemo da vidimo da je došlo do smanjenja prihoda u 2019. godini za 97.728 dinara ili 0,85% u odnosu na 2018. godinu, a to je posledica smanjenja poslovnih prihoda, koji su se smanjili za 264.505 dinara (2,35%). Dok ostali elementi ukupnih prihoda beleže rast u 2019. godini.

Ukupni rashodi beleže rast od 167.022 dinara, odnosno 1,61% u 2019. godini u odnosu na 2018. godinu. Rast ukupnih rashoda je uzrokovan rastom poslovnih rashoda koji iznosi 3,04%, tj. 303.391 dinara. Ostali elementi rashoda beleže padove u 2019. godini.

Zbog povećanih rashoda ukupan dobitak beleži pad u 2019. godini za 264.750 dinara (24,10%).

Uzrok ovog pada je svakako poslovni gubitak koji iznosi 567.896 dinara (43,70%)

1.2. Vertikalna analiza

Vertikalna analiza bilansa stanja i bilansa uspeha je značajna zato što se u ovoj analizi određene bilansne pozicije iskazuju kao 100% , a onda se sve ostale pozicije iskazuju kao % od te osnovne pozicije. Ovde je reč o strukturnoj analizi finansijskih izveštaja, odnosno o sagledavanju odnosa više pozicija u odnosu na jednu koja se tretira kao 100%. Najčešće se kao 100% tretiraju ukupna aktiva i pasiva u bilansu stanja i prihodi od prodaje u bilansu uspeha. Ovako iskazani finansijski izveštaji nazivaju se common size.

POZICIJA	2019. god.	2018. god.	2019	2018
I AKTIVA	10.581.713	10.444.346	100	100
4. Stalna imovina	3.699.991	3.263.525	34,96	31,25
5. Obrtna Imovina	6.787.674	7.132.488	64,15	68,29
6. Odložena poreska sredstva	94.048	48.333	0,89	0,46
II PASIVA	10.581.713	10.444.346	100	100
6. Kapital	6.063.398	5.352.814	57,30	51,25
7. Kratkoročne obaveze	4.036.210	4.632.003	38,14	44,35
8. Dugoročne obaveze	101.741	74.049	0,96	0,71
9. Dugoročna rezervisanja	380.364	385.480	3,59	3,69
10. Odložene poreske obaveze	0	0	0	0

Tabela 3: Vertikalna analiza bilansa stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Izvor: Bilans stanja preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Iz date tabele vidimo da u ukupnoj aktivni najveći deo zauzima obrtna imovina sa 64,15% udela u 2019, odnosno 68,29% u 2018. godini. Na drugom mestu su stalna imovina sa udelom od 34,96% u 2019, I 31,25% u 2018. godini. Što se tiče pasive, najveći deo zauzima capital sa preko 50% udela. Dok su kratkoročne obaveze odmah posle kapitala sa udelom od

38% za 2019 godinu I 44,35% za 2018. godinu. Dugoročna rezervisanja I dugoročne obaveze zauzimaju manje od 4% za obe godine.

Pozicija	2019. god.	2018. god.	Struktura	u procentima
I PRIHODI	11.335.726	11.433.454	100	100
5. Poslovni prihodi	11.005.000	11.269.505	97,08	98,56
6. Finansijski prihodi	122.994	105.386	1,08	0,92
7. Ostali prihodi	206.257	56.809	1,82	0,50
8. Prihodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine koji se iskazuju po fer vrednosti	1.475	1.754	0,01	0,01
II RASHODI	10.501.907	10.334.885	100	100
5. Poslovni rashodi	10.273.563	9.970.172	97,83	96,47
6. Finansijski rashodi	112.945	226.667	1,07	2,19
7. Ostali rashodi	114.918	137.060	1,09	1,32
8. Rashodi od usklađivanja				

vrednosti ostale imovine koju se iskazuju po fer vrednosti	481	986	0,005	0,01
III DOBITAK/GUBITAK	833.819	1.098.569	100	100
5. Poslovni p/r	731.437	1.299.333	87,72	118,28
6. Finansijski p/r	10.049	- 121.281	1,21	-11,04
7. Ostali p/r	91.339	-80.251	10,95	-7,31
8. Rashodi od usklađivanja vrednosti ostale imovine po fer vrednosti	994	768	0,12	0,07

Tabela 4: Vertikalna analiza bilansa uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Izvor: Bilans uspeha preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

Iz tabele možemo zaključiti da u strukturi ukupnih prihoda dominiraju poslovni prihodi sa preko 97% udela za obe godine, što je tipično za ovakvo preduzeće. Finansijski prihodi su oko 1%, dok ostali prihodi su oko 2% za 2019. godinu i 0,5% za 2018. godinu.

Što se tiče rashoda najveći deo prihoda odlazi na pokriće poslovnih rashoda koji iznose oko 97% za obe posmatrane godine. Svi ostali rashodi troše oko 2% ukupnih prihoda.

U strukturi dobitka dominantan je poslovni dobitak koji iznosi 87,7% za 2019. godinu i 118,3% za 2018. godinu neto dobitka. Ovakav procenat za 2018. godinu je normalan jer je prisutan finansijski gubitak koji iznosi 11,04%. Dok je finansijski prihod za 2019. godinu 1,21% neto dobitka. Ostali prihodi iznose 11% za 2019. godinu, odnosno gubitak od 7,31% za 2018. godinu.

2. Analiza pomoću finansijskih racio brojeva

Kada govorimo o analizi finansijskih izveštaja, ona se, u suštini, poistovećuje sa analizom pomoću finansijskih pokazatelja (koeficijenata, indikatora). U analizi finansijskih izveštaja, primarno u analizi pomoću pokazatelja koriste se sledeći standardi za poređenje i interpretaciju:

- mentalni standardi samog analitičara koji odražavaju njegovo iskustvo o tome šta se smatra normalnim pokazateljem, a šta ne,
- poređenje sa prosekom grane u kojoj kompanija posluje,
- poređenje sa istorijskim pokazateljima iste kompanije (prethodna godina),
- poređenje sa pokazateljima koji su uneti u planove kompanije,
- utvrđeni standardi (uobičajeni u literaturi).

Sa analitičke tačke gledišta klasifikacija pokazatelja obavlja se prema relevantnim aspektima poslovanja koji interesuje analitičara:

- a) pokazatelji likvidnosti,
- b) pokazatelji poslovne aktivnosti,
- c) pokazatelji rentabilnosti,
- d) pokazatelji finansijske strukture i
- e) pokazatelji tržišne vrednosti.

2.1. Pokazatelji likvidnosti

Pokazatelji likvidnosti ocenjuju sposobnost preduzeća da izmiruje svoje dospele kratkoročne obaveze, a da pri tome održava obim i strukturu obrtnih sredstava i da očuva kreditni bonitet. Neki od pokazatelja su:

- **Pokazatelj opšte (tekuće) likvidnost.** se dobija deljenjem ukupne obrtne imovine i kratkoročnih obaveza preduzeća i pokazuje sa koliko dinara obrtne imovine je pokriven svaki dinar kratkoročnih obaveza. Ovaj racio je moguće dobiti preko sledeće formule:

$$\text{Pokazatelj opšte likvidnosti} = \text{Obrtna sredstva} / \text{Kratkoročne obaveze}$$

- **Pokazatelj redukovane likvidnosti (Brzi racio)** respektuje heterogenost obrtne imovine sa aspekta konvertibilnosti u gotovinu i počiva na podeli ukupne obrtne imovine preduzeća na dve kategorije: 1. likvidna sredstva i 2. manje likvidna sredstva. Stavljanjem u odnos likvidne obrtne imovine i kratkoročnih obaveza preduzeća dobija se znatno rigorozniji test likvidnosti u odnosu na racio opšte likvidnosti.

$$\text{Pokazatelj redukovane likvidnosti} = \frac{\text{Likvidna sredstva (Obrtna imovina - Zalihe)}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

- **Pokazatelj novčane likvidnosti** pokazuje mogućnost privrednog subjekta da izmiri novčane obaveze, te meri raspoložive novčane resurse za blagovremeno izmirenje dospelih kratkoročnih obaveza.

$$\text{Pokazatelj novčane likvidnosti} = \frac{\text{Gotovina}}{\text{Kratkoročne obaveze}}$$

Redni broj	Pozicija	Struktura	
		2019	2018
1.	Racio opšte likvidnosti	1,68	1,54
2.	Racio redukovane likvidnosti	1,65	1,51
3.	Racio novčane likvidnosti	0,08	0,10

Tabela 5. Analiza pokazatelja likvidnosti preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

- Pokazatelj opšte (tekuće) likvidnosti izračunava se na sledeći način:

$$2019.\text{godina: } 6.787.674 / 4.036.210 = 1,68$$

$$2018.\text{ godina: } 7.132.488 / 4.632.003 = 1,54$$

Na osnovu dobijenih rezultata zaključujemo da je preduzeće štark d.o.o. likvidno, jer opšta likvidnost iznosi 1,68 u 2019. i 1,51 u 2018. Štark d.o.o. sa 1,68 obrtnih sredstava pokriva 1 dinar kratkoročnih obaveza, u 2019. godini, u 2018. godini preduzeće sa 1,54 obrtnih sredstava pokriva 1 dinar kratkoročnih obaveza.

- Racio redukovane likvidnosti izračunava se na sledeći način:

$$2019.\text{godina : } 6.787.674 - 131.354 / 4.036.210 = 1,65$$

$$2018.\text{ godina : } 7.132.488 - 131.354 / 4.632.003 = 1,51$$

Reducirani racio likvidnosti ukazuje nam da likvidnost Štark d.o.o. nije baš zadovoljavajuća. Na jedan dinar kratkoročnih obaveza u 2019. godini dolazi 1,65, dok se u 2018.godini beleži pad i na jedan dinar kratkoročnih obaveza dolazi 1,51 dinara likvidnih sredstava.

- Racio novčane likvidnosti izračunava se na sledeći način:

2019.godina : $338.629 / 4.036.210 = 0,08$

2018. godina : $490.224 / 4.632.003 = 0,10$

Kako je poželjno da pokazatelj racia novčane likvidnosti bude veći od 1, a dobijeni rezultati daju drugačiju sliku, možemo zaključiti da raspoloživa gotovina nije dovoljna da se izmire kratkoročne obaveze, te da iz godine u godinu varira.

2.2. Pokazatelji finansijske structure

Kada govorimo o finansijskoj strukturi preduzeća, posmatramo pasivu bilansa stanja. Reč je o relativnom odnosu između dugova i sopstvenog kapitala. Za potrebe predmeta Poslovne strategije, objasnićemo dva pokazatelja finansijske strukture: racio zaduženostileverage racio

Racio zaduženosti – predstavlja odnos pozajmljenih prema ukupnim izvorima finansiranja, koji nije isti za sve kompanije, pa je za njega teško utvrditi jasno određeni standard. Ovaj pokazatelj potrebno je upoređivati sa vrednostima iz prethodnih godina ili sa vrednostima ostvarenih u kompanijama iz iste privredne delatnosti, kako bi se mogla dobiti realnija slika. Koeficijent zaduženosti moguće je dobiti na sledeći način:

Racio zaduženosti = Pozajmljeni izvori (kratkoročne i dugoročne obaveze) / Ukupna pasiva

Leverage racio - Prevelik dug nesumljivo može biti vrlo opasan za preduzeće, ali i potencijalne investitore. Nekonrolisani nivo duga može dovesti do velikog pogoršanja kreditne sposobnosti ili biti okidač i za neke daleko lošije procese. Ovaj koeficijent moguće je dobiti na sledeći način:

Leverage racio: Pozajmljeni izvori (dugoročne i kratkoročne obaveze) / ukupni capital

$$\text{Racio zaduženosti 2019} = \frac{101.741 + 4.036.210}{10.581.713} = 0,39$$

$$\text{Racio zaduženosti 2018} = \frac{74.049 + 4.632.003}{10.444.346} = 0,45$$

Kada je pokazatelj zaduženosti u pitanju, dobijeni rezultati nam pokazuju da preduzeće Štark d.o.o. nije previše zaduženo i da u strukturi pasive dominiraju izvori sopstvenog kapitala u odnosu na pozajmljeni kapital.

$$\text{Leverage ratio 2019} = \frac{101.741 + 4.036.210}{6.063.398} = 0,68$$

$$\text{Leverage ratio 2018} = \frac{74.049 + 4.632.003}{5.352.814} = 0,88$$

Preduzeće Štark d.o.o. je u 2019. godini popravilo svoj koeficijent sa 0,88 na 0,68 pozajmljenih sredstava u odnosu na ukupni kapital što je dobro.

Redni broj	Pozicija	Struktura	
		2019	2018
1.	Racio zaduženosti	0,39	0,45
2.	Leverage ratio	0,68	0,88

Tabela 6. Analiza pokazatelja finansijske strukture preduzeća Štark d.o.o.

2.3. Pokazatelji rentabilnosti

Rentabilnost predstavlja sposobnost privrednog društva da ostvari što veću dobiti uz što manje angažovanih sredstava. Poslovni dobitak, kao razlika poslovnih prihoda i rashoda, predstavlja prirast ostvaren za angažovana sredstva za obavljanje delatnosti. Pokazatelji rentabilnosti jesu relativni odnosi dve pozicije gde je u brojiocu dobitak, a u imeniocu neka forma kompanije. Na ovaj način dobijamo nekoliko bitnih pokazatelja rentabilnosti:

- Koeficijenti efikasnosti = Ukupni prihodi / Ukupni rashodi
- Stopa prinosa na poslovna sredstva (ROA) = Neto dobitak / Prosečna poslovna aktiva
- Stopa prinosa na sopstveni kapital (ROE) = Neto dobitak / prosečni sopstvenikapital

Pokazatelj ROA pokazuje koliko privredno društvo koristi svoja sredstva u ostvarenju poslovnog rezultata. Što je viši ROA to je profitabilnost privrednog društva veća.

Pokazatelj ROE pokazuje koliko privredno društvo koristi svoj kapital u ostvarenju neto rezultata. Što je ROE viši i privredno društvo je profitabilnije i više upošljava kapital u ostvarenju neto dobitka.

Redni broj	Pozicija	Struktura	
		2019	2018
1.	Koficijent efikasnosti	1,08	1,10
2.	Stopa prinosa na poslovna sredstva (ROA)	7%	9%
3.	Stopa prinosa na sopstveni kapital (ROE)	19%	37%

Tabela 7. Analiza pokazatelja rentabilnosti

Koeficijent efikasnosti:

2019. godina: $11.335.726 / 10.501.907 = 1,08$

2018. godina: $11.433.454 / 10.334.885 = 1,10$

Koeficijent efikasnosti je veći od 1 što znači da kompanijau ostvaruje dobitak I u 2018. I 2019. godini.

Stopa prinosa na poslovna sredstva (ROA)

2019. godina: $726.906 / \left(\frac{10.581.713 + 10.444.346}{2} \right) = \frac{726.906}{10.513.029,5} = 0,07 * 100\% = 7\%$

2018. godina: $1.040.669 / \left(\frac{11.448.559 + 10.444.346}{2} \right) = 1.040.669 / 10.946.452,5 = 0,09 * 100 = 9\%$

Stopa prinosa na sopstveni kapital (ROE)

2019. godina: $726.906 / \left(\frac{3.733.646 + 3.733.646}{2} \right) = \frac{726.906}{3.733.646} = 0,19 * 100\% = 19\%$

2018. godina: $1.040.669 / \left(\frac{3.733.646 + 1.961.296}{2} \right) = 1.040.669 / 2.847.471 = 0,37 * 100\% = 37\%$

Na svaki dinar prosečno korišćenog sopstvenog kapitala ostvareno je 0,19 dinara neto dobiti u 2019, odnosno 0,37 dinara u 2018. godini.

2.4. Pokazatelji poslovne aktivnosti

Ovi pokazatelji, poznati još i kao pokazatelji poslovne aktivnosti, daju informacije o brzini obrta imovine, odnosno njene transformacije iz jednog oblika u drugi i brzinu pretvaranja obaveza u gotovinske izdatke. Ovi pokazatelji upućuju na efikasno korišćenje aktive nekog preduzeća, odnosno njenog stavljanja u službu generisanja prihoda. U ovom primeru korišćeni su sledeći pokazatelji:

- Koeficijent obrta kupca i prosečan period naplate potraživanja
- Koeficijent obrta dobavljača i prosečan period plaćanja
- Koeficijent obrta zaliha i prosečno vreme trajanja obrta zaliha

Koeficijent obrta kupca i prosečan period naplate potraživanja – pokazuje efikasnost preduzeća u naplati svojih potraživanja. Koeficijent obrta kupca treba analizirati u kontekstu kreditnih uslova odobrenih kupcima. Ako uobičajeni kreditni period iznosi 30 dana, prosečan period naplate treba da bude oko 30 dana. Duži period znači nezadovoljavajuću naplatu potraživanja od kupaca u toku godine. Parametri važni za ova pokazatelj mogu se dobiti na sledeći način:

Koeficijent obrta kupca = Prihodi od prodaje / Prosečan saldo kupca

Dobijeni koeficijent pokazatelj pokazuje koliko se puta godišnje u proseku naplaćuju potraživanja od kupaca. Kada se broj dana u godini podeli za izračunatim koeficijentom, dobija se prosečno vreme trajanja jednog obrta, tj. procesan period naplate potraživanja:

$$\text{Prosečan period naplate potraživanja} = 365 / \text{koeficijent obrta kupca}$$

Koeficijent obrta dobavljača i prosečan period naplate jednak je odnosu vrednosti godišnjih nabavki robe i materijala na kredit i prosečnog salda dobavljača.

$$\text{Prosečno vreme naplaćivanja dobavljačima} = 365 / \text{koeficijent obrta dobavljača}$$

Koeficijent obrta zaliha i prosečno vreme trajanja obrta zaliha pokazuje koliko puta godišnje zalihe prođu svoj kružni tok kroz preduzeće. Parametri važni za ovaj pokazatelj dobijaju se na sledeći način

$$\text{Koeficijent obrta zaliha} = \text{Cena koštanja realizovanih proizvoda} / \text{prosečan saldo zaliha}$$

$$\text{Prosečno vreme trajanja jednog obrta} = 365 / \text{Koeficijent obrta zaliha}$$

$$\text{Koeficijent obrta kupca 2019} = \frac{11.005.000}{\frac{5.299.730 + 5.329.221}{2}} = \frac{11.005.000}{5.314.475,5} = 2,07$$

$$\text{Koeficijent obrta kupca 2018} = \frac{11.269.505}{\frac{6.228.000 + 5.329.221}{2}} = \frac{11.005.000}{5.778.610,5} = 1,90$$

$$\text{Prosečan period naplate potraživanja (2019)} = 365 / 2,07 = 176 \text{ dana}$$

$$\text{Prosečan period naplate potraživanja (2018)} = 365 / 1,90 = 192 \text{ dana}$$

Preduzeće je 2019.godine, u proseku naplaćivalo svoja potraživanja 2,07 puta godišnje, odnosno svakih 176 dana, dok je 2018.godine, u proseku naplaćivalo svoja potraživanja 1,90 puta godišnje, odnosno svakih 192 dana.

$$\text{Koeficijent obrta dobavljača 2019} = \frac{10.273.563}{\frac{1.455.773 + 1.401.624}{2}} = 10.273.563 / 1.428.698,5 = 7,19$$

$$\text{Koeficijent obrta dobavljača 2018} = \frac{9.970.172}{\frac{3.186.514 + 1.401.624}{2}} = 9.970.172 / 2.294.069 = 4,35$$

$$\text{Prosečan period plaćanja dobavljača (2019)} = 365 / 7,19 = 51$$

$$\text{Prosečan period plaćanja dobavljača (2018)} = 365 / 4,35 = 84$$

Preduće je 2019. godine svoje obaveze izmirivalo 7,19 puta godišnje, odnosno svaki 51 dan. Preduće je 2018. godine svoje obaveze izmirivalo 4,35 puta godišnje, odnosno svakih 84 dana.

$$\text{Koeficijent obrta zaliha 2019} = \frac{10.273.563}{\frac{826.746+868.839}{2}} = 10.273.563 / 847.792,5 = 11,19$$

$$\text{Koeficijent obrta zaliha 2018} = \frac{9.970.172}{\frac{703.492+868.839}{2}} = 9.970.172 / 786.165,5 = 12,68$$

$$\text{Prosečan period obrta zaliha (2019)} = 365 / 11,19 = 33$$

$$\text{Prosečan period obrta zaliha (2018)} = 365 / 12,68 = 29$$

Preduće u 2019. godini u proseku obrne zaliha 11,19 puta godišnje, odnosno svakih 33 dana. Preduće u 2018. godini u proseku obrne zaliha 12,68 puta godišnje, odnosno svakih 29 dana.

Redni broj	Pozicija	Struktura	
		2019	2018
1.	Koeficijent obrta kupca	2,07	1,90
2.	Prosečan period naplate	176	192
3.	Koeficijent obrta dobavljača	7,19	4,35
4.	Prosečno vreme plaćanja dobavljačima	51	84
5.	Koeficijent obrta zaliha	11,19	12,68
6.	Prosečno vreme trajanja jednog obrta	33	29

Tabela 8. Analiza pokazatelja poslovne aktivnosti

3. Izveštaj o tokovima gotovine

Izveštaj o novčanim tokovima je izvedeni finansijski izveštaj, pošto nastaje rearanžiranjem pozicija bilansa stanja i bilansa uspeha. Izveštaj o novčanim tokovima se, pored bilansa uspeha i stanja, smatra jednim od važnijih izveštaja koji je svoju punu afirmaciju stekao početkom 90-tih godina 20. veka kada je veliki broj uspešnih preduzeća (preduzeća koja su iskazala dobitak u bilansu uspeha) imala velikih problema sa solventnošću jer su ostvarivali veće odlive od priliva novca.

Novčani tokovi se smatraju krvotokom jednog preduzeća. Kompanija kojoj nedostaje novac je ona koja na kratak rok neće moći odgovoriti svojim dospelim tekućim obavezama, a na dugi rok ovakvo stanje može dovesti do nesolventnosti i konačno do stečaja takvog preduzeća. Ovakva situacija u praksi nastala je zbog različitih pretpostavki od kojih se polazi pri priznavanju prihoda i rashoda u odnosu na prilive i odlive novca. Obračun neto dobitka se zasniva na tokovima rentabilnosti (prihodima i rashodima), dok je utvrđivanje neto novčanog toka zasnovano na konceptu novčanih tokova (razlici primanja i izdavanja novca).²

Metodološki postupci izrade izveštaja o novčanim tokovima biće predmet razmatranja u poslednjem delu ovog udžbenika, tako da ćemo se sada zadržati samo na osnovnim definicijama i elementima novčanih tokova. Izveštaj o novčanim tokovima je prikaz novčanih priliva i odliva u obračunskom periodu po osnovu poslovnih, investicionih i finansijskih aktivnosti.

Novčani tokovi koji su prikazani u ovom izveštaju odnose se na određen vremenski period, pa se ovaj izveštaj tretira kao periodični izveštaj. Izveštaj o novčanim tokovima prikazuje prilive i odlive gotovine koji su klasifikovani prema osnovnim aktivnostima u preduzeću - poslovne, investicione i finansijske aktivnosti.

Poslovne aktivnosti su najvažnije za preduzeće. One su posledica delatnosti kojom se preduzeće bavi. Novčani tokovi ostvareni u ovoj aktivnosti pokazuju da se prilivi gotovine ostvaruju po osnovama naplaćenih prihoda, a odlivi gotovine po osnovu plaćanja poslovnih rashoda. Neto novčani tok iz poslovne aktivnosti je značajna informacija za korisnike, jer pokazuje sposobnost i umešnost da se ostvari pozitivan neto novčani tok iz delatnosti kojom se bavi.

Investicione aktivnosti prikazuju prilive i odlive gotovine koja nastaje u transakcijama prodaje i nabavke dugoročnih sredstava (nekretnina, postrojenja, opreme i hartija od vrednosti i dr.). Kada su veći prilivi od odliva to znači da preduzeće prodaje svoju dugoročnu imovinu, a kada su veći odlivi, to znači da je u pitanju preduzeće koje raste, jer investiciona ulaganja uvek ukazuju na rast preduzeća.

Aktivnosti finansiranja prikazuju prilive gotovine od emisije akcija, uzimanja kredita i odlive gotovine po osnovu plaćanja glavnice kredita i dividendi akcionarima. Aktivnosti finansiranja prikazuju veće prilive kada preduzeće uzimanjem dodatnih kredita ili emisijom akcija nastoji da finansira investicionu aktivnost (npr. nabavku dugoročnih sredstava) ili poslovnu aktivnost u slučaju nedostatka gotovine za pokriće tekućih rashoda.

²Tepšić R., (1984). Rečnik računovodstva i finansija, Zagreb

Ciljevi sastavljanja izveštaja o novčanim tokovima sadržani su u obezbeđivanju informacija koje služe korisnicima da procene:

- sposobnost preduzeća da generiše dovoljno novca kojim će finansirati svakodnevne poslovne aktivnosti,
- sposobnost preduzeća da plaća glavnicu i kamatu po osnovama uzetih kredita i dividende akcionarima i
- sposobnost preduzeća da raste i razvija se kroz dodatna ulaganja u nekretnine, postrojenja i opremu ili da prodaje dugoročna sredstva kako bi generisalo gotovinu.

Korisnici računovodstvenih izveštaja veoma pažljivo čitaju izveštaj o novčanim tokovima i porede njegove vrednosti sa bilansom uspeha, jer između neto dobitka i neto novčanih tokova iz poslovne aktivnosti postoji određena veza.

Tako je neto dobitak posledica razlike prihoda i rashoda, a neto novčani tok iz poslovne aktivnosti je posledica razlike prihoda koji su svedeni na primanja (prilive) novca i rashoda koji su svedeni na plaćanja (odlive) novca. To znači da prihod priznat u bilansu uspeha nije u potpunosti praćen primanjem gotovine, niti je svaki rashod praćen odlivom gotovine.

Značaj izveštaja o novčanim tokovima je da utvrdi veličinu razlike između neto dobitka u bilansu uspeha i neto novčanih tokova iz poslovne aktivnosti u izveštaju o novčanim tokovima, odnosno da utvrdi da li je osnovna delatnost preduzeća profitabilna (neto dobitak je indikator uspešnosti) i da li ta delatnost može da “proizvodi gotovinu” (neto novčani tok iz poslovne aktivnosti je indikator “proizvodnje” gotovine).

Redni broj	Pozicija	2019.	2018.
1.	Priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	4.221.599	3.711.629
2.	Odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti	3.381.751	3.306.916
3.	Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (1-2)	839.848	404.713
4.	Neto odliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (2-1)	/	/
1.	Prilivi gotovine iz aktivnosti investiranja	0	0
2.	Odlivi gotovine iz	383.063	86.820

	aktivnosti investiranja		
3.	Neto priliv gotovine iz aktivnosti investiranja (1-2)	/	/
4.	Neto odliv gotovine iz aktivnosti investiranja (2-1)	383.063	86.820
1.	Priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	71.658	36.802
2.	Odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja	510.967	365.539
3.	Neto priliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (1-2)	/	/
4.	Neto odliv gotovine iz aktivnosti finansiranja (2-1)	439.309	328.737

Tabela 9: Izveštaji o tokovima gotovine preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd za 2019. I 2018. godinu

izvor : Izveštaj o novčanim tokovima preduzeća atlantic štark d.o.o. Beograd

***(НЕДОСТАЈУ СПЕЦИФИЧНИ ФИНАНСИЈСКИ
КОЕФИЦИЈЕНТИ ЛИКВИДНОСТИ***

1) Нето новчани ток из пословне активности / Нето добитак

***2) Нето новчани ток из пословне активности / Приходи од
Продаје***

3) Нето новчани ток / Укупна актива

4) Слободан новчани ток

***(ОВЕ ПОКАЗАТЕЉЕ КОЛЕГИНИЦА ЂОСО НИЈЕ РАДИЛА,
АЛИ ЈЕ ЗАТО РАДИЛА АНАЛИЗУ ЗА ТРИ ГОДИНЕ, КАО И
МНОГО ТЕЖИ ЗИ-ТЕСТ, КОЈИ ВИ НЕ МОРАТЕ)***

Neto novčani tok Poslovne aktivnosti	Neto novčani tok Investicione aktivnosti	Neto novčani tok Finansijske aktivnosti
+	-	-

Tabela 10: Profil ostvarenih novčanih tokova Štarka u 2019.godini

Neto novčani tok Poslovne aktivnosti	Neto novčani tok Investicione aktivnosti	Neto novčani tok Finansijske aktivnosti
+	-	-

Tabela 11: Profil ostvarenih novčanih tokova Štarka u 2018.godini

Na osnovu profila ostvarenog novčanog toka preduzeća Atlantic štark d.o.o. Beograd po godinama možemo konstatovati sledeće: u 2019.i2018.godini se beleže pozitivni neto novčani tokovi iz poslovne aktivnosti, jer su prilivi gotovine veći od odliva gotovine iz poslovne aktivnosti. Negativni su investicioni i finansijski novčani tokovi, što znači da preduzeće iz poslovne aktivnosti finansira rast (kupovina dugoročnih sredstava – investiciona aktivnost) i finansira otplate dugova.

Literatura

1. Stojilković, dr Milorad, Krstić, dr Jovan. Finansijska analiza, Ekonomski fakultet, Niš, 2000.g.,
2. Tepšić R., (1984). Rečnik računovodstva i finansija, Zagreb
3. Zvanični sajt agencije za privredne registre